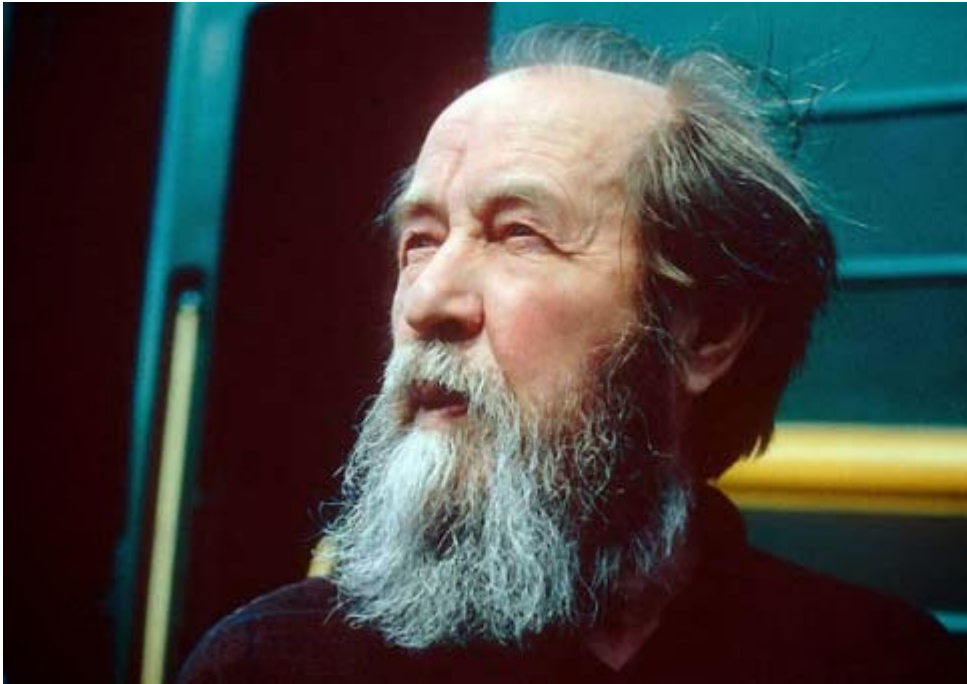

Οι άνθρωποι ξέχασαν τον Θεό

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Φωτο: imverias.blogspot.com

Αλεξάντερ Σολτζενίτσιν

Πριν από μισό αιώνα και πλέον, όταν ήμουν ακόμη παιδί, θυμάμαι ότι άκουγα πολλούς ηλικιωμένους να δίνουν την ακόλουθη εξήγηση για τις μεγάλες συμφορές που είχαν βρει τη Ρωσία: οι άνθρωποι ξέχασαν τον Θεό, γι' αυτό έγιναν όλα αυτά.

Από τότε έχω περάσει σχεδόν πενήντα χρόνια δουλεύοντας πάνω στην ιστορία της Επανάστασής μας. Στο διάστημα αυτό έχω διαβάσει εκατοντάδες βιβλία, έχω μαζέψει εκατοντάδες προσωπικές μαρτυρίες, κι έχω ήδη συνεισφέρει οκτώ δικούς μου τόμους στην προσπάθεια να καθαρίσουν τα συντρίμια που απόμειναν από την αναστάτωση αυτή. Ωστόσο, αν με ρωτούσαν σήμερα να διατυπώσω όσο το δυνατόν πιο συνοπτικά την κύρια αιτία της καταστροφικής Επανάστασης που κατάπιε κάπου εξήντα εκατομμύρια δικούς μας ανθρώπους, δεν θα μπορούσα να το κάνω με μεγαλύτερη ακρίβεια από το να επαναλάβω: οι άνθρωποι ξέχασαν τον Θεό, γι' αυτό έγιναν όλα αυτά.

Ακόμη περισσότερο, τα γεγονότα της Ρωσικής Επανάστασης μπορούν μόνο να κατανοηθούν τώρα, στο τέλος του αιώνα, πάνω στο φόντο του τι έχει γίνει από τότε στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό που εμφανίζεται εδώ είναι μια διαδικασία με

παγκόσμια σημασία. Κι αν μου ζητούσαν να επισημάνω με συντομία το κύριο χαρακτηριστικό ολόκληρου του εικοστού αιώνα, κι εδώ δεν θα μπορούσα να βρω κάτι πιο ακριβές και κοφτό από το να επαναλάβω: οι άνθρωποι ξέχασαν τον Θεό.

Οι αδυναμίες της ανθρώπινης επίγνωσης, στερημένης από τη θεϊκή της διάσταση, υπήρξαν καθοριστικός παράγων σε όλα τα μεγάλα εγκλήματα αυτού του αιώνα. Το πρώτο από αυτά ήταν ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, και η σημερινή μας δύσκολη κατάσταση σε μεγάλο βαθμό ανάγεται σ' εκείνον. Ήταν ένας πόλεμος (η ανάμνηση του οποίου φαίνεται να ξεθωριάζει) που έγινε όταν η Ευρώπη, που έσφυζε από υγεία και αφθονία, ξέσπασε σε ένα αμόκ αυτοκαταστροφής που εξάντλησε τη δύναμή της για έναν αιώνα ή και περισσότερο, ίσως και για πάντα. Η μόνη δυνατή εξήγηση για τον πόλεμο αυτό είναι μια 'νοητική έκλειψη' των ηγετών της Ευρώπης που οφείλεται στο ότι έχασαν την επίγνωση μιας Υπέρτατης Δύναμης πάνω από αυτούς. Μόνο μια άθεη πικρία θα μπορούσε να οδηγήσει φαινομενικά Χριστιανικά κράτη να χρησιμοποιήσουν δηλητηριώδη αέρια, ένα όπλο τόσο ολοφάνερα απάνθρωπο.

Το ίδιο ελάττωμα, το σφάλμα μιας συνείδησης που στερείται όλη τη θεϊκή διάσταση, εκδηλώθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο όταν η Δύση υπέκυψε στον σατανικό πειρασμό της 'πυρηνικής ομπρέλας'. Ήταν σαν να έλεγε: Ας πετάξουμε τις έγνοιες, ας ελευθερώσουμε τη νέα γενιά από καθήκοντα και υποχρεώσεις, ας μην κάνουμε καμιά προσπάθεια να υπερασπισθούμε τους εαυτούς μας (για να μη μιλήσουμε για την υπεράσπιση των άλλων), ας κλείσουμε τ' αυτιά μας στα βογγητά που έρχονται από την Ανατολή, κι αντί γι' αυτά ας ζήσουμε με το κυνήγι της ευτυχίας. Αν μας απειλήσει κίνδυνος, θα μας προστατεύσει η πυρηνική βόμβα. Αν όχι, δεν μας νοιάζει αν καεί ο κόσμος στην Κόλαση. Η αξιολύπητη κατάσταση ανημπορίας στην οποία έχει βυθισθεί η σύγχρονη Δύση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο μοιραίο αυτό λάθος: την πίστη ότι η υπεράσπιση της ειρήνης δεν εξαρτάται από γενναίες καρδιές και σταθερούς άνδρες, αλλά μονάχα από την πυρηνική βόμβα...

Ο σημερινός κόσμος έχει φτάσει σε ένα στάδιο που αν το περιγράφαμε σε προηγούμενους αιώνες θα προκαλούσε την κραυγή: «Μα, αυτό είναι η Αποκάλυψη!».

Και όμως, έχουμε συνηθίσει στο είδος αυτό του κόσμου, θα έλεγα νιώθουμε άνετα σ' αυτό.

Ο Ντοστογιέφσκι προειδοποίησε ότι «μεγάλα γεγονότα μπορεί να πέσουν πάνω μας και να μας βρουν διανοητικά απροετοίμαστους». Ακριβώς αυτό συνέβη. Και προέβλεψε ότι «ο κόσμος θα σωθεί μόνο αφού πρώτα κυριευθεί από τον δαίμονα του κακού». Θα περιμένουμε να δούμε αν πράγματι θα σωθεί: αυτό θα εξαρτηθεί

από τη συνείδησή μας, την πνευματική μας διαύγεια, τις ατομικές και συλλογικές μας προσπάθειες μέσα σε καταστροφικές περιστάσεις. Όμως αυτό που ήδη συμβαίνει είναι ότι ο δαίμονας του κακού, σαν ανεμοστρόβιλος, θριαμβευτικά στριφογυρίζει γύρω από τις πέντε ηπείρους της γης...

Στο παρελθόν της η Ρωσία γνώρισε μιας εποχή που το κοινωνικό ιδεώδες δεν ήταν η φήμη, τα πλούτη ή η υλική επιτυχία, αλλά ο ευσεβής τρόπος ζωής. Η Ρωσία τότε ήταν ποτισμένη με μια Χριστιανική Ορθοδοξία που παρέμενε πιστή στην Εκκλησία των πρώτων αιώνων. Η Ορθοδοξία εκείνης της εποχής ήξερε πώς να ασφαλίσει τους ανθρώπους της κάτω από τον ζυγό μιας ξένης κατοχής που κράτησε πάνω από δύο αιώνες, ενώ ταυτόχρονα απέκρουε τα άνομα χτυπήματα από τα ξίφη των Δυτικών σταυροφόρων. Σ' εκείνους τους αιώνες η Ορθόδοξη πίστη στη χώρα μας έγινε μέρος της νοοτροπίας και της προσωπικότητας του λαού μας, των μορφών της καθημερινής ζωής, του ημερολογίου της εργασίας, των προτεραιοτήτων σε κάθε επιχείρηση, της οργάνωσης της εβδομάδας και του έτους. Η πίστη ήταν η δύναμη που διαμόρφωνε και ένωνε το έθνος.

Όμως τον 17^ο αιώνα η Ρωσική Ορθοδοξία εξασθένησε σοβαρά από ένα εσωτερικό σχίσμα. Τον 18^ο, η χώρα κλονίσθηκε από τις βίαιες μεταρρυθμίσεις του Μεγάλου Πέτρου, που ευνοούσαν την οικονομία, το κράτος και τον στρατό εις βάρος του θρησκευτικού πνεύματος και της εθνικής ζωής. Και μαζί με τον ανισόρροπο διαφωτισμό του Πέτρου, η Ρωσία γεύθηκε για πρώτη φορά την εκκοσμίκευση: τα ύπουλα δηλητήριά της διαπότισαν τις μορφωμένες κοινωνικές τάξεις στην πορεία του 19^{ου} αιώνα και άνοιξαν το δρόμο στον Μαρξισμό. Μέχρι την εποχή της Επανάστασης, η πίστη είχε ουσιαστικά εξαφανισθεί στους Ρωσικούς μορφωμένους κύκλους, κι ανάμεσα στους αμόρφωτους η υγεία της απειλούνταν.

Και πάλι ο Ντοστογιέφσκι ήταν εκείνος που έβγαλε από τη Γαλλική Επανάσταση και το φανερό μίσος της για την Εκκλησία το μάθημα ότι «η επανάσταση υποχρεωτικά πρέπει να αρχίσει με τον αθεϊσμό». Αυτό είναι απόλυτα σωστό. Όμως ο κόσμος δεν είχε γνωρίσει ποτέ έναν αθεϊσμό τόσο οργανωμένο, στρατιωτικοποιημένο και πεισματικά κακόβουλο όπως εκείνον που άσκησε ο Μαρξισμός. Μέσα στο φιλοσοφικό σύστημα του Μαρξ και του Λένιν, και στη καρδιά της ψυχολογίας τους, το μίσος προς τον Θεό είναι η κύρια οδηγός δύναμη, πιο θεμελιώδης απ' όλες τις πολιτικές και οικονομικές διακηρύξεις τους. Ο μαχητικός αθεϊσμός δεν είναι απλώς συμπτωματικός ή περιθωριακός στην Κομμουνιστική πολιτική: δεν είναι μια παράπλευρη ενέργεια, αλλά ο κεντρικός άξονας.

Η δεκαετία του 1920 στην ΕΣΣΔ γνώρισε μια αδιάκοπη παρέλαση θυμάτων και μαρτύρων μέσα από τον Ορθόδοξο κλήρο. Δυο μητροπολίτες τουφεκίσθηκαν, ο

ένας από τους οποίους, ο Βενιαμίν του Πέτρογκραντ, είχε εκλεγεί με τη λαϊκή ψήφο της επισκοπής του. Ο ίδιος ο Πατριάρχης Τύχων πέρασε από τα χέρια της Τσεκά-GPU [Σ.τ.Μ. *Η τότε μυστική αστυνομία, πρόδρομος της Κα-Γκε-Μπε*] κι έπειτα πέθανε υπό μυστηριώδεις συνθήκες. Δεκάδες αρχιεπίσκοποι και επίσκοποι χάθηκαν. Δεκάδες χιλιάδες ιερείς, μοναχοί και μοναχές πιέστηκαν από τους Τσεκιστές να αποκηρύξουν τον Λόγο του Θεού, βασανίσθηκαν, εκτελέσθηκαν σε υπόγεια, στάλθηκαν σε στρατόπεδα, εξορίσθηκαν στην ερημική τούνδρα του μακρινού Βορρά, ή πετάχτηκαν στους δρόμους στα γηρατιά τους χωρίς τροφή ή στέγη. Όλοι αυτοί οι Χριστιανοί μάρτυρες βάδισαν ακλόνητοι προς τον θάνατο για την πίστη τους. Οι περιπτώσεις αποστασίας ήταν λίγες και αραιές. Για δεκάδες εκατομμύρια λαϊκούς η πρόσβαση στην Εκκλησία ήταν αποκλεισμένη, και τους απαγορεύθηκε να ανατρέφουν τα παιδιά τους με την Πίστη. Θρησκευόμενοι γονείς αποσπάστηκαν από τα παιδιά τους και ρίχθηκαν στη φυλακή, ενώ τα παιδιά μεταστράφηκαν από την πίστη με απειλές και ψέματα...

Για ένα βραχύ διάστημα, όταν χρειαζόταν να συγκεντρώσει δυνάμεις για τον αγώνα κατά του Χίτλερ, ο Στάλιν κυνικά υιοθέτησε μια φιλική στάση απέναντι στην Εκκλησία. Αυτό το απατηλό παιχνίδι, που συνεχίσθηκε αργότερα από τον Μπρέζνιεφ με τη βοήθεια δημοσιεύσεων και άλλων έργων βιτρίνας, δυστυχώς η Δύση το εξέλαβε μάλλον ως αλήθεια. Ωστόσο, οι πεισματικές ρίζες που έχει το μίσος της θρησκείας στον Κομμουνισμό μπορούν να κριθούν από το παράδειγμα του πιο φιλελεύθερου ηγέτη Χρυσωτόφ: αν και έκανε πολλά σημαντικά βήματα για την επέκταση της ελευθερίας, ο Χρυσωτόφ ταυτόχρονα αναζωπύρωσε την ξέφρενη Λενινιστική μανία για καταστροφή της θρησκείας.

Υπάρχει όμως κάτι που δεν το περίμεναν: σε μια χώρα όπου οι εκκλησίες ισοπεδώθηκαν, όπου ένας θριαμβευτικός αθεϊσμός μαίνεται ανεξέλεγκτος για δύο τρίτα του αιώνα, όπου ο κλήρος ταπεινώνεται μέχρι εσχάτων και στερείται κάθε ανεξαρτησίας, όπου ό,τι απομένει από την Εκκλησία ως θεσμός γίνεται ανεκτό μόνο χάριν της προπαγάνδας που στρέφεται προς τη Δύση, όπου ακόμη και σήμερα άνθρωποι στέλνονται σε στρατόπεδα εργασίας για την πίστη τους, και όπου, μέσα στα ίδια τα στρατόπεδα, εκείνοι που μαζεύονται να προσευχηθούν το Πάσχα κλείνονται σε κελιά τιμωρίας, δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι κάτω από αυτόν τον Κομμουνιστικό οδοστρωτήρα η Χριστιανική παράδοση θα επιβίωνε στη Ρωσία. Είναι αλήθεια ότι εκατομμύρια συμπατριώτες μας έχουν διαφθαρεί και πνευματικά εξουθενωθεί από έναν επίσημα επιβεβλημένο αθεϊσμό, ωστόσο όμως απομένουν πολλά εκατομμύρια πιστών: μόνο οι εξωτερικές πιέσεις τους εμποδίζουν να μιλούν, αλλά, όπως συμβαίνει πάντα σε καιρούς διωγμών και βασάνων, η επίγνωση του Θεού στη χώρα μου έχει φθάσει σε μεγάλη οξύτητα και βάθος.

Εδώ είναι που βλέπουμε την αυγή της ελπίδας: όσα άρματα και πυραύλους κι αν

έχει στο φοβερό οπλοστάσιό του ο Κομμουνισμός, όσες επιτυχίες κι αν σημειώσει στην κατάκτηση του πλανήτη, είναι καταδικασμένος να μη νικήσει ποτέ τον Χριστιανισμό.

Η Δύση δεν έχει ακόμη δοκιμάσει μια Κομμουνιστική εισβολή: η θρησκεία εδώ παραμένει ελεύθερη. Όμως η ιστορική εξέλιξη της ίδιας της Δύσης είναι τέτοια που και αυτή σήμερα δοκιμάσει μια αποξήρανση της θρησκευτικής συνείδησης. Κι αυτή έχει γνωρίσει βασανιστικά σχίσματα, αιματηρούς θρησκευτικούς πολέμους, και πικρία, για να μη μιλήσουμε για το κύμα της εκκοσμίκευσης που, από τα τέλη του Μεσαίωνα και μετά, έχει προοδευτικά κατακλύσει τη Δύση. Αυτή η βαθμιαία εξάντληση της δύναμης εκ των έσω είναι μια απειλή κατά της πίστης που ίσως είναι ακόμη πιο επικίνδυνη από οποιαδήποτε προσπάθεια βίαιης επίθεσης κατά της θρησκείας εκ των έξω.

Αδιόρατα, μέσα από δεκαετίες βαθμιαίας διάβρωσης, το νόημα της ζωής στη Δύση έχει πάψει να θεωρείται ως κάτι πιο υψηλό από το «κυνήγι της ευτυχίας», ένα στόχο που εγγυώνται επίσημα ακόμη και τα συντάγματα. Οι έννοιες του καλού και του κακού έχουν χλευασθεί εδώ και πολλούς αιώνες: διώχθηκαν από την κοινή χρήση και αντικαταστάθηκαν από πολιτικές ή ταξικές θεωρήσεις βραχύβιας αξίας. Ντρεπόμαστε να πούμε ότι το κακό κατοικεί πρώτα στην μεμονωμένη ανθρώπινη καρδιά πριν περάσει σε ένα πολιτικό σύστημα. Ωστόσο, δεν θεωρούμε ντροπή να κάνουμε καθημερινά υποχωρήσεις σ' ένα θεμελιώδες κακό. Κρίνοντας από τη συνεχή κατολίσθηση των υποχωρήσεων που γίνονται μπροστά στα μάτια της ίδιας της γενιάς μας, η Δύση αναπόφευκτα γλιστράει προς την άβυσσο. Οι Δυτικές κοινωνίες χάνουν όλο και περισσότερη από τη θρησκευτική τους ουσία καθώς απερίσκεπτα παραδίδουν τη νεότερη γενιά τους στον αθεϊσμό. Όταν ένα βλάσφημο φιλμ για τον Ιησού προβάλλεται παντού στις Ηνωμένες Πολιτείες, που φημίζεται ως μια από τις πιο θρήσκες χώρες του κόσμου, ή όταν μια μεγάλη εφημερίδα δημοσιεύει μια αδιάντροπη γελοιογραφία της Παναγίας, τι άλλες ενδείξεις αθείας χρειάζεται κανείς; Όταν τα εξωτερικά δικαιώματα είναι τελείως απεριόριστα, γιατί κάποιος να κάνει μια εσωτερική προσπάθεια να συγκρατηθεί από ανήθικες πράξεις;

Ή πάλι, γιατί να αποφύγει το καυτό μίσος, σε οποιαδήποτε βάση—φυλετική, ταξική ή ιδεολογική; Ένα τέτοιο μίσος κατατρώγει πολλές καρδιές σήμερα. Άθεοι δάσκαλοι στη Δύση ανατρέφουν μια νεότερη γενιά μ' ένα πνεύμα μίσους για την ίδια την κοινωνία τους. Μέσα σ' όλες τις υβριστικές επικρίσεις ξεχνούμε ότι τα ελαττώματα του καπιταλισμού αντιπροσωπεύουν τα βασικά σφάλματα της ανθρώπινης φύσης, που απολαμβάνει απεριόριστη ελευθερία μαζί με τα διάφορα ανθρώπινα δικαιώματα. Ξεχνούμε ότι στον Κομμουνισμό (και ο Κομμουνισμός ακολουθεί κατά πόδα όλες τις μετριοπαθείς μορφές σοσιαλισμού, που είναι

ασταθείς) τα ίδια αυτά σφάλματα οργιάζουν σε κάθε πρόσωπο που έχει την ελάχιστη εξουσία, ενώ όλοι οι άλλοι μέσα στο σύστημα αυτό επιτυγχάνουν πράγματι «ισότητα»-την ισότητα των στερημένων σκλάβων. Αυτό το πρόθυμο συνδούλισμα των φλογών του μίσους γίνεται σήμα κατατεθέν του σημερινού ελεύθερου κόσμου. Μάλιστα, κατά παράδοξο τρόπο, όσο ευρύτερες είναι οι προσωπικές ελευθερίες, όσο υψηλότερο το επίπεδο ευημερίας ή ακόμη και αφθονίας, τόσο πιο βίαιο γίνεται αυτό το τυφλό μίσος. Έτσι, η σύγχρονη ανεπτυγμένη Δύση δείχνει με το παράδειγμά της ότι η σωτηρία του ανθρώπου δεν μπορεί να βρεθεί ούτε στην πληθώρα υλικών αγαθών ούτε στην απλή απόκτηση χρήματος.

Αυτό το σκόπιμα καλλιεργημένο μίσος στη συνέχεια απλώνεται σε όλα τα ζωντανά, στην ίδια τη ζωή, στον κόσμο με τα χρώματα, τους ήχους, τα σχήματά του, στο ανθρώπινο σώμα. Η κατάπικρη τέχνη του εικοστού αιώνα χάνεται ως αποτέλεσμα αυτού του άσχημου μίσους, διότι η τέχνη είναι άκαρπη χωρίς αγάπη. Στην Ανατολή η τέχνη έχει καταρρεύσει διότι κατεδαφίστηκε και ποδοπατήθηκε, αλλά στη Δύση η πτώση είναι εκούσια, μια ολίσθηση σε μια προσποιητή, επιτηδευμένη αναζήτηση όπου ο καλλιτέχνης, αντί να προσπαθεί να αποκαλύψει το θεϊκό σχέδιο, προσπαθεί να βάλει τον εαυτό του στη θέση του Θεού.

Εδώ και πάλι γινόμαστε μάρτυρες της μοναδικής έκβασης μιας παγκόσμιας διεργασίας, όπου Ανατολή και Δύση αποφέρουν τα ίδια αποτελέσματα, και πάλι για τον ίδιο λόγο: Οι άνθρωποι έχουν ξεχάσει τον Θεό.

Με τέτοια παγκόσμια γεγονότα να υψώνονται από πάνω μας σαν βουνά, ή μάλλον σαν ολόκληρες οροσειρές, μπορεί να φαίνεται παράδοξο και αταίριαστο να θυμίσουμε ότι το πρωταρχικό κλειδί για την ύπαρξη ή την ανυπαρξία μας κατοικεί σε κάθε μεμονωμένη ανθρώπινη καρδιά, στην συγκεκριμένη προτίμηση της καρδιάς για το καλό ή το κακό. Ωστόσο αυτό ισχύει ακόμη και σήμερα, και μάλιστα είναι το πιο αξιόπιστο κλειδί που έχουμε. Οι κοινωνικές θεωρίες που υποσχέθηκαν τόσα πολλά έχουν αποδείξει τη χρεωκοπία τους, αφήνοντάς μας σε αδιέξοδο. Θα περίμενε λογικά κανείς ότι οι ελεύθεροι άνθρωποι της Δύσης θα αντιλαμβάνονταν ότι βασανίζονται από πολυάριθμες ελεύθερα καλλιεργημένες πλάνες, και δεν θα επέτρεπαν να τους φορτώνουν με ψέματα τόσο εύκολα. Όλες οι προσπάθειες να βρούμε διέξοδο από τα βάσανα του σημερινού κόσμου θα είναι άκαρπες αν δεν ξαναστρέψουμε την επίγνωσή μας, εν μετανοία, προς τον Δημιουργό των πάντων: χωρίς αυτό καμιά έξοδος δεν θα φωτισθεί, και μάταια θα την αναζητούμε. Τα αποθέματα που έχουμε βάλει στην άκρη για τους εαυτούς μας είναι πολύ φτωχά για το έργο αυτό. Πρέπει πρώτα να αναγνωρίσουμε τη φρίκη που διαπράττεται όχι από κάποια εξωτερική δύναμη, όχι από ταξικούς ή εθνικούς εχθρούς, αλλά μέσα στον καθένα μας ατομικά, και μέσα σε κάθε κοινωνία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για

μια ελεύθερη και πολύ ανεπτυγμένη κοινωνία, διότι ειδικά εδώ σίγουρα όλα τα προκαλέσαμε μόνοι μας, με την ελεύθερη βούλησή μας. Εμείς οι ίδιοι, με τον καθημερινό απερίσκεπτο εγωισμό μας, σφίγγουμε τη θηλειά...

Η ζωή μας συνίσταται όχι στην επιδίωξη υλικής επιτυχίας αλλά στην αναζήτηση μιας άξιας πνευματικής αύξησης. Ολόκληρη η γήινη ύπαρξή μας δεν είναι παρά ένα μεταβατικό στάδιο στην κίνηση προς κάτι υψηλότερο, και δεν πρέπει να σκοντάφτουμε ή να πέφτουμε, ούτε να καθυστερούμε άκαρπα σ' ένα σκαλί της κλίμακας. Οι υλικοί νόμοι από μόνοι τους δεν εξηγούν τη ζωή μας ούτε της δίνουν κατεύθυνση. Οι νόμοι της φυσικής και της φυσιολογίας ποτέ δεν θα αποκαλύψουν τον αναμφισβήτητο τρόπο με τον οποίο ο Δημιουργός συνεχώς, νύχτα και μέρα, συμμετέχει στη ζωή του καθενός μας, δίνοντάς μας αδιάκοπα την ενέργεια της ύπαρξης: όταν αυτή η βοήθεια μας αφήσει, πεθαίνουμε. Και στη ζωή ολόκληρου του πλανήτη μας, το Θεϊκό Πνεύμα σίγουρα κινείται με όχι λιγότερη δύναμη: αυτό πρέπει να συλλάβουμε στη σκοτεινή και τρομερή ώρα μας.

Στις μάταιες ελπίδες των τελευταίων δυο αιώνων, που μας εξαθλίωσαν και μας έφεραν στο χείλος του πυρηνικού και μη πυρηνικού θανάτου, μπορούμε να αντιπροτείνουμε μόνο μια αποφασιστική αναζήτηση για το ζεστό χέρι του Θεού, που με τόση απερίσκεψια και αυτοπεποίθηση απορρίψαμε. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να ανοίξουν τα μάτια μας στα σφάλματα του άτυχου εικοστού αιώνα και τα χέρια μας θα στραφούν στο να τα διορθώσουν. Στην κατολίσθηση αυτή δεν υπάρχει τίποτε άλλο για να πιαστούμε: το συνδυασμένο όραμα όλων των διανοητών του Διαφωτισμού είναι το μηδέν.

Οι πέντε ήπειροί μας είναι μπλεγμένες σε ανεμοστρόβιλο. Όμως ακριβώς μέσα σε τέτοιες δοκιμασίες εκδηλώνονται τα υψηλότερα χαρίσματα του ανθρωπίνου πνεύματος. Αν χαθούμε και χάσουμε αυτόν τον κόσμο, το σφάλμα θα είναι μόνο δικό μας.

Η μετάφραση έγινε από τον φίλο της ιστοσελίδας **κ. Αντώνη Παπαγιάννη**. Το Αγγλικό κείμενο είναι [εδώ](#).

Πηγή: [Αντίφωνο](#)